

שם השאלון: שאלון סנגור עצמי למשתתפים ולמורים / הורים (Self-Advocacy questionnaire - SAQ) (יבזורי, רייטר, זק"ש ושרויר, 2016)

מטרת השאלון ותיאורו:

מטרת השאלון היא לאסוף מידע על תפיסה עצמית של משתתפי התוכנית את יכולות הסנגור עצמי שלהם. השאלון מכוון לצעירים בני 15 ומעלה, נבנה בשתי גרסאות – גרסה לצעירים וגרסה למורים או הורים. הגרסאות השונות לצעירים ולמורים/הורים נבנו על רקע נטייה של צעירים במצבי סיכון להערכת יתר או להנמכת יתר של עצמם (Bacchini & Magliulo, 2003; Bourchtein et al, 2016; Feferet al, 2015; Steward et al, 2015) והצורך לבדוק את המשתנה משתי נקודות מבט – צעירים ומורים או הורים. השאלון כולל 15 פריטים לגביהם המשתתפים מתבקשים לסמן בסולם 1-4 בין אם הוא או היא "מסכים לחלוטין"=4; "מסכים"=3; "מסכים חלקית"=2; "לא מסכים בכלל"=1; ו"לא יודע"=0. הפריטים בשתי הגרסאות לצעירים ולהורים / מורים זהים אך שונים בניסוחם. תכני הפריטים מתייחסים לעולם התוכן של סנגור עצמי, המוסכם בישראל ובעולם וביניהם ידע על עצמי ועל סביבתי, ידע על זכויותי, יכולת תקשורתית ויכולת חברתית ויכולת להגדיר יעדים ומטרות ולפעול למען השגתם (קוזמינסקי, 2004; שביט ורייטר, 2016; Wehmeyer et al., 2006 Test at al, 2005). דוגמה לפריט בתחום ידע על עצמי – "אני מכיר טוב את רוב היכולות הטובות שלי בתחומים שונים כגון לימודים, עבודה, חיי יום יום", דוגמה לפריט בתחום הגדרת מטרות – "אני מתלבט מאוד וקשה לי להגדיר לעצמי מטרה ברורה", דוגמה לפריט בתחום יכולת חברתית "מהניסיון שלי הרבה פעמים אני או חברים שלי מצליחים לקבל את הזכויות שלנו כשאנחנו פונים ביחד עם חברים אחרים כקבוצה". השאלון נבנה בעברית ולו תרגום לערבית ולאנגלית.

מדרג הציון:

מהתשובות לשאלון מתקבלים ארבעה ציונים: ציון כללי ליכולות סנגור עצמי וציונים לעוד שלושה משתנים: ידע על עצמי, על סביבתי ועל זכויותי; יכולת סנגור עצמי חברתי; יכולת הצבת יעדים. הציון נאסף בכל משתנה, כאשר ציון גבוה מסמל ערך גדול יותר. בחישוב הציון יש להפוך חמישה פריטים (5, 11, 12, 13, 14) כך שציון 1 יקבל ערך גבוה = 4, ציון 2 יקבל ערך 3, ציון 3 יקבל ערך 2 וציון 4 יקבל ערך 1. ציון כללי של סנגור עצמי = ציון של כלל 15 הפריטים לאחר היפוך 5 הפריטים, לפי שלושה תת-סולמות: ידע על עצמי ועל סביבתי וזכויותי כלל את הציונים של שמונה פריטים = 1,2,3,4,5,7,10,15 סנגור עצמי חברתי כלל את הציונים על שלושה פריטים = 6,8,9 יכולת הגדרת יעדים כלל את הציונים על ארבעה פריטים = 11,12,13,14

נתונים פסיכומטריים:

מהימנות שתי הגרסאות לשאלון לצעירים ולמורים / הורים נבדקה במבחן Alpha Cronbach. מהימנות כללית של כל השאלון לצעירים (15 פריטים) נמצאה $\alpha=.69$, למורים/הורים נמצאה $\alpha=.87$. מהימנות משתנה ידע על עצמי ועל סביבתי וזכויותי לצעירים נמצאה $\alpha=.65$, למורים/הורים נמצאה $\alpha=.85$. מהימנות משתנה סנגור עצמי חברתי לצעירים נמצאה $\alpha=.48$ ולמורים/הורים נמצאה $\alpha=.78$. מהימנות משתנה יכולת הגדרת יעדים לצעירים נמצאה $\alpha=.79$ ולמורים/הורים נמצאה $\alpha=.66$.

שם השאלון: **שאלון סנגור עצמי למשתתפים ולמורים / הורים (Self-Advocacy questionnaire - SAQ)**
(יבזורי, רייטר, זק"ש ושרויאר, 2016)

מבדיקת המהימנות עלה כי מהימנות של השאלון בגרסה למורים/הורים נמצאה גבוהה וכן גבוהה יותר ממהימנות שאלון סנגור עצמי לצעירים, למעט משתנה הגדרת יעדים. מהימנות השאלון לצעירים בכל המשתנים הייתה בינונית גבוהה, למעט המשתנה של סנגור עצמי חברתי, שיצאה נמוכה – בינונית. הצעירים נטו לדרג עצמם בציונים גבוהים, ללא שונות מספקת. בדיקת מהימנות נוספת נעשתה לשאלון בקרב תלמידי תיכון בבתי ספר רגילים, שנענו לבקשה למלא את השאלון בפניה דרך הפייסבוק ($n=100$). בבדיקה זו עלה כי מהימנות של המשתנים ידע על עצמי וסנגור עצמי חברתי נמצאו $\alpha=.77$, ומהימנות הגדרת יעדים נמצאה $\alpha=.62$.

הנחיות להעברת השאלון:

שני השאלונים לצעירים ולמורים הם שאלונים בדיווח עצמי. ניתן לתת את השאלונים ולבקש מהנשאלים לענות על פי ההנחיות בדף השאלון. לצעירים ניתן להקריא במידה ועולה צורך וכן להסביר את ההנחיות הכתובות בדף השאלון.

ביבליוגרפיה

קוזמינסקי, ל' (2004). מדברים בעד עצמם: סינגור עצמי של לומדים עם לקויות למידה (עמ' 15-27). תל-אביב: מכון מופ"ת; חולון: יסוד.

שביט, פ. ורייטר, ש. (2016). "אני שותף!", חינוך הומניסטי לנחישות עצמית ולסנגור עצמי, מכון מופ"ת.

- Bacchini, D. & Magliulo, F. (2003). Self-Image and Perceived Self-Efficacy During Adolescence, *Journal of Youth and Adolescence*, Vol. 32, No. 5, October 2003, pp. 337–350
- Bourchtein, E., Langberg, J.M., Owens, J.S., Evans, S.W. & Perera, R.A. (2016). Is the Positive Illusory Bias Common in Young Adolescents with ADHD? A Fresh Look at Prevalence and Stability Using Latent Profile and Transition Analyses. *J Abnorm Child Psychol* DOI 10.1007/s10802-016-0248-3
- Fefer, S.A., Ogg, J.A. & Dedrick, R.F. (2015). Use of Polynomial Regression to Investigate Biased Self-Perceptions and ADHD Symptoms in Young Adolescents. *Journal of Attention Disorders* 1–10
- Steward, K.A., Tan, A., Delgaty, L., Gonzales, M.M. & Bunner, M. (2015). Self-Awareness of Executive Functioning Deficits in Adolescents With ADHD. *Journal of Attention Disorders* 1–7
- Test, D. W., Fowler, C. H., Wood, W. M., Brewer, D. M., & Eddy, S. (2005). A conceptual framework of self-advocacy for students with disabilities. *Remedial and Special Education*, 26(1), 43-54.
- Wehmeyer, M. L., Garner, N., Yeager, D., Lawrence, M., & Davis, A. K. (2006). Infusing self-determination into 18–21 services for students with intellectual or developmental disabilities: A multi-stage, multiple component model. *Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities*, 41(1), 3-13.